

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

(M.A) پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد

گرایش: تربیتی

عنوان:

**بررسی رابطه بین تیپهای شخصیت و سبکهای یادگیری در دانشجویان
روانشناسی مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز**

استاد راهنما:

دکتر محمد جعفر جوادی

استاد مشاور:

دکتر محمد اسماعیل

نگارش:

نرگس شهری

بهار ۸۷

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	
فصل اول: کلیات	
مقدمه.....	۲
بیان مسئله.....	۴
اهداف تحقیق.....	۱۲
هدف کلی.....	۱۲
اهداف خاص.....	۱۲
اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۱۴
سوالات پژوهش.....	۱۵
فرضیه‌های تحقیق.....	۱۵
متغیرهای مورد پژوهش.....	۱۶
تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش.....	۱۶
چهارچوب نظری پژوهش.....	۲۰
فصل دوم: پیشینه تحقیق	
مرور مبانی نظری تحقیق.....	۲۲
تعریف یادگیری.....	۲۲
سطوح یادگیری.....	۲۴
تفاوت‌های فردی در یادگیری.....	۲۴
تعریف شناخت و فراشناخت.....	۲۵
راهبردهای شناختی و فراشناختی.....	۲۶
تفاوت‌های یادگیری و شناختی.....	۲۷
ویژگیهای اساسی سبکهای شناختی.....	۳۰
انواع سبکهای یادگیری شناختی.....	۳۱

۴۸.....	تعریف سبک یادگیری و شناختی.....
۴۹.....	نظریه‌های سبک شناختی.....
۵۲.....	انواع سبک‌های یادگیری.....
۵۲.....	انواع سبک‌های شناختی.....
۶۵.....	مبانی نظری تیپ‌های شخصیتی.....
۶۷.....	طبقه بندی تیپ‌های شخصیت بر اساس ویژگی‌های جسمانی.....
۶۹.....	طبقه بندی تیپ‌های شخصیت بر اساس رویکرد روان تحلیل‌گری.....
۷۶.....	رویکرد صفات - وراثت شناسی شخصیت.....
۷۹.....	شناسایی ابعاد شخصیت - آیزینک.....
۸۳.....	نظریه بازداری.....
۸۷.....	نظریه انگیزتگی.....
۹۲.....	فعالیت خود کار و روان رنجورخویی.....
۹۴.....	هورمون‌ها و روان پریش خویی.....
۹۵.....	طبقه بندی تیپ‌های شخصیت بر اساس صفت.....
۹۸.....	طبقه بندی تیپ‌های شخصیت بر اساس نظریه های انتخاب شغل و حرفه.....
۹۸.....	نظریه خصیصه - عامل.....
۹۹.....	نظریه رو.....
۱۰۰.....	نظریه هالند.....
۱۱۲.....	یافته‌های پژوهشی.....
۱۲۹.....	نقد موضع گیری‌ها و تحقیقات به انجام رسیده.....
۱۳۱.....	مروری تحقیقات قبلی.....

فصل سوم: جامعه آماری

نوع پژوهش.....	۱۳۷
جامعه آماری.....	۱۳۸
حجم نمونه پژوهش.....	۱۳۸
روش نمونه گیری.....	۱۳۸
ابزارهای مورد استفاده.....	۱۳۹
شیوه اجرای پژوهش.....	۱۴۴
روش‌های آماری و طرق تحقیق.....	۱۴۵
شاخص‌های پایانی آزمون.....	۱۴۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

توصیف آماری داده‌ها.....	۱۵۱
جدول توزیع فراوانی متغیرهای مورد مطالعه.....	۱۵۲
استنباط آماری داده‌ها.....	۱۵۶

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

نگاهی اجمالی به تحقیق انجام شده.....	۱۶۳
بحث.....	۱۶۶
محدودیت‌های تحقیق.....	۱۷۰
نتیجه‌گیری.....	۱۷۱
پیشنهادها.....	۱۷۳
پیشنهادهای کاربردی.....	۱۷۴
منابع فارسی.....	۱۷۶
منابع لاتین.....	۱۸۳

فصل اول :

کلیات

مقدمه :

در گذشته تصور بر این بود که هوش ذاتی فرد، که از والدین به ارث می‌رسد، عامل مهم یادگیری^۱ است. در حال حاضر بر این باورند که بخش مهمی از رفتارهای هوشمندانه را کارکردهای شناختی تشکیل می‌دهد و کارکردهای شناختی، اکتسابی و تغییرپذیر محسوب می‌شود (سیف، ۱۳۷۶).

از اواخر دهه ۱۹۷۰ به بعد، بحث در مورد سبک‌های یادگیری^۲ رونق پیدا کرد. از سبک‌های یادگیری تعاریف گوناگونی ارائه شده است. با وجودی که از این اصطلاح به طرق گوناگونی تعریف به عمل آمده، ولی عمدتاً بر این نکته تأکید می‌شود که سبک‌های یادگیری شامل باورها یا اعتقادات، رجحانها و رفتارهایی است که افراد بکار می‌برند تا در موقعیت یادگیری به خود کمک کنند (حسینی، ۱۳۷۷).

از سویی، بسیاری از مربیان بر این باورند که سبک‌های یادگیری، بر خود یادگیری تأثیر می‌گذارد و از دیگر سو، این نکته که شخصیت^۳ بر روی یادگیری افراد تأثیر می‌گذارد، برای معلمان و مربیان موضوع تازه ای نیست. تجربیات کلاس‌های درس نشان داده است که متغیرهای شناختی به تنهایی تعیین کننده پیشرفت افراد نیست. این متغیرها با نگرشها و علائق افراد، انگیزش‌ها و حیطه گسترده‌ای از پاسخ‌های هیجانی، مثل برانگیختگی، هم‌حسی و شاید بیش از همه این‌ها با اضطراب، در ارتباط متقابل می‌باشد در واقع، ارتباط

¹ - Learning

² - Learning style

³ - Personality

ویژه ای بین اضطراب و یادگیری وجود دارد. اضطراب به همان صورت که در چگونگی یادگیری افراد اثر دارد، در شرایط امتحان، روی یادآوری مطالب نیز تأثیر می‌گذارد. همچنان طبق نظریه صفات، عده‌ای از افراد بطور سرشتی، سطوح بالایی از اضطراب را به نسبت افراد دیگر تجربه می‌نمایند، تا آن حد که می‌توان آن را بعنوان یک مؤلفه پایدار ابعاد شخصیتی در نظر گرفت (فونتاناً، ۱۹۹۵).

در زمینه سبک‌های یادگیری و صفات شخصیتی نیز تحقیقات به این نتیجه رسیده است که همه عناصر سبک‌های یادگیری حداقل با یکی از صفات شخصیتی در ارتباط است (جکسون^۲ و جونز^۳ ۱۹۹۶ ص ۲۹۳). علاوه بر این، فورنهام^۴ (۱۹۹۳) بطور دقیق پیشنهاد می‌کند که "سبک‌های یادگیری، زیرمجموعه شخصیت هستند" (همان منبع، ص ۲۹۳). اتکینسون^۵، مورل^۶ و وینترز^۷ (۱۹۹۰) گزارش کرده‌اند که "بین سبک‌های یادگیری و تیپ‌های شخصیتی شغلی ارتباط وجود دارد" (همان منبع، ص ۲۹۳). نهایتاً، افراد دارای تیپ‌های شخصیتی متفاوت، دارای سبک یادگیری منحصر به خود هستند.

با توجه به این نکته، هدف پژوهش حاضر، مقایسه سبک‌های یادگیری و تیپ‌های شخصیتی دانشجویان، در رشته تحصیلی روانشناسی مقطع کارشناسی است. به این امید که این نتایج برای دست اندرکاران دانشگاهها و سایر مراکز آموزشی مفید باشد و نکاتی را جهت بهبود وضعیت یادگیری ارائه نماید.

¹ - Fontana, D.

² - Jackson, C.

³ - Jones, L.M.

⁴ - Furnham, A.

⁵ - Atkinson, G.

⁶ - Murrell, P.H.

⁷ - Winters, M.R.

بیان مسئله :

دیدگاه روانشناسی معاصر، ذهن انسان را بعنوان نظام پیچیده‌ای از فرآیندهای متعامل در نظر می‌گیرد که اطلاعات مختلف را به شیوه‌های متفاوتی پردازش می‌نماید. سبک‌های مختلف یادگیری در واقع بیان‌کننده نحوه پردازش اطلاعات در مقابل محرک‌های گوناگون می‌باشد. در عین حال که افراد در موقعیت‌های گوناگون، اطلاعات را با توجه به شرایط محیطی پردازش می‌نمایند، دارای کلیتی یکپارچه و خاص خود هستند و این کلیت، دارای ویژگی‌های کم و بیش باثبات و پایدار است. افراد با توجه به این ویژگی‌های کم و بیش باثبات و پایدار، به صورت منحصر به فرد عمل می‌نمایند. این‌گونه عمل کردن، برخورد با محیط و با موقعیت‌های یادگیری، تابع سبک یادگیری است و در نهایت سبک یادگیری، تابع ویژگی‌های شخصیتی کم و بیش ثابت و پایدار می‌باشد.

شناخت ویژگی‌های شخصیتی یادگیرندگان، و توجه به تفاوت‌های فردی آنها در زمینه علائق، نگرشها، خصوصیات شناختی، عاطفی و.. از وظایف مهم معلمان و متخصصان تعلیم و تربیت می‌باشد. شناسایی تفاوت‌های فردی در هر یک از ابعاد شخصیتی می‌تواند ما را در جهت شناخت بیشتر افراد عدد رسانده یکی از راههای شناخت بررسی در زمینه و بحث‌های شخصیتی¹ آنان می‌باشد یعنی اینکه چه عواملی سبب می‌شود خصوصیات، ویژگی‌ها و رفتار افراد از هم متفاوت باشد شخصیت را شاید بتوان اساسی‌ترین موضوع علم روانشناسی دانست، زیرا محور اساسی بحث در زمینه‌هایی مانند یادگیری، انگیزه، ادراک، تفکر، عواطف و احساسات، هوش و مواردی از این قبیل است به عبارتی، موارد فوق‌الذکر اجزای تشکیل‌دهنده شخصیت به حساب می‌آیند شخصیت همانند ظرفی

¹ -Dobonality types

است که تمام پدیده ها و فرآیندهای روانشناختی در آن قرار دارند. بنابراین هدف پیچیده و نهایی روانشناسی درک مسأله شخصیت است (شاملو، ۱۳۸۲) کلیت مفهوم شخصیت و پیچیدگی آن موجب شده است که تعاریف مختلفی از آن ارائه شود. به طوری که دامنه این تعاریف از فرآیندهای درونی ارگانیزم تا رفتارهای ناشی از متعامل افراد در نوسان می باشد(==، ۱۳۷۳) از دیرباز، روانشناسان مختلفی مانند هنری مورل^۱ او گوردون آلپورت^۲، ۱۹۳۰، کارل یونگ^۳، ۱۹۲۷، یک فروم^۴، ۱۹۴۷، ریموند کتل^۵، ۱۹۷۵، هانس آیزنک^۶، ۱۹۸۰، رابرت مک کری و پل کوسستا^۷، ۱۹۸۵،... در زمینه شخصیت و یا ریخت های شخصیتی نظریه هایی را ارائه نموده اند (شولتز و شولتز،^۸ ۱۳۷۷) از جمله نظریه های عمده شخصیت می توان موارد زیر را نام برد فروید^۹ معتقد بود که شخصیت بالغ متأثر از تلاش های «من»^{۱۰} برای کنترل انگیزه های غریزی است تا آنها را به رفتارهایی قابل قبول سوق دهد آدلر^{۱۱} بیشتر به تأثیر نیروهای اجتماعی روی شخصیت تأکید داشت. یونگ معتقد بود که شخصیت تا حدود زیادی متأثر از تأثیر متقابل تمایلات متناقض درونی است، عواملی از قبل قاطعیت و رفتار انفعالی، درونگرایی و برونگرایی^{۱۲}، و تضاد میان تجربه و مفاهیم ناخود آگاه^{۱۳} جمعی را مورد توجه قرار می داد

¹ -Murrell,H.

² -Alport,G

³ -Jung,c

⁴ -Fromm,E.

⁵ -Cattel,R.B

⁶ -Eysenk,H.J

⁷ -Mc Core,R and cos tayp

⁸ -schultz,D and Schultz,s.E

⁹ -Freud,A.

¹⁰ -Ego

¹¹ -Adler.A

¹² -Intronersion and Extroversion

¹³ -collective un consions

کرچمر و شلدون^۱ در زمینه رابطه ابعاد جسمی و شخصیت نظریه هایی را ارائه نمودند (هانت^۲، ۱۳۸۰)

از دیگر نظریه های عمده در زمینه ریخت های شخصیتی می توان نظریه عاملی کتل درباره صفات شخصیتی ، نظریه هانس آیزنک درباره ویژگی های اساسی صفات شخصیتی از جمله ابعاد درونگرایی- برونگرایی، پایداری، روان رنجور خوئی،^۳ روان پریشی و کنترل تکانه^۴ و نظریه پنج عاملی مک کری و کوستا شامل ابعاد روان رنجور خوئی(نوروز گرایی) برونگرایی، گشودگی^۵ (انعطاف پذیری) خوشایندی^۶، دلپذیری و وظیفه شناسی^۷(باوجدانی) را نام برد(شولتز وشولتز، ۱۳۷۷) برخی از روانشناسان مانند هاپاک^۸، رو^۹، جان هالند^{۱۰} و... را بطنه بین شخصیت و مشاغل افراد را بررسی نموده ودراین زمینه نظریه هایی را ارائه نموده اند، به نظر آنها هر فردی با توجه به تفاوت های فردی از نظر جسمانی، روانی و اجتماعی با نوع خاصی از مشاغل حداکثر سازش را دارا می باشد همچنین به نظر آنها انجام مشاغل متعدد به خصوصیات خاصی نیاز دارد در نتیجه افرادی که به مشاغل گوناگون اشتغال دارند دارای ویژگی های متفاوتی هستند(شفیع آبادی، ۱۳۸۱)

دارلی و هاگیند^{۱۱} (۱۹۵۵) بیان نموده اند که سنجش رغبت های شغلی یک مورد خاصی از نظریه شخصیت است و اشاره کرده اندکه رغبتها،بازتابی ازواژگان دنیای کار،نظام ارزشها،نیازها،وانگیزه های افرادی می باشند وبه نظرها لند(۱۹۷۳) باورهای شخصیتی وانتخاب های شغلی به هم مرتبط هستند

¹ -Kret schmer,E and Sheldon,W.H

² -Hunt,M.

³ -stability and newroticism

⁴ -psychoticism and impnlse control

⁵ -openness

⁶ -agreebleness

⁷ -conscien tioussess

⁸ -Hoppock,R

⁹ -Roe,A

¹⁰ -John holland

¹¹ -Darly,y B.and Hagenah,T

رغبت های شغلی جلوه ای از شخصیت هستند که در کار افراد نمود پیدا می کنند، اگر رغبت های شغلی جلوه ای از شخصیت هستند، پس پرسشنامه های شغلی نیز پرسشنامه های شخصیت محسوب می شدند (اسپرکان^۱ و همکاران، ۲۰۰۰) آیزنک (۱۹۸۷) نشان داده است که ریختهای شخصیتی و سبک های یادگیری با هم ارتباط دارند.

میسیک^۲ (۱۹۹۶) بیان کرد سبک سازه ای است که می تواند به عنوان پل ارتباطی بین شناخت و شخصیت در تعلیم و تربیت باشد هاشوی^۳ (۱۹۹۸) ادعا کرد که بسیاری از نظریه های سبک ها بر اساس ریخت های شخصیتی و شخصیت بوجود آمده اند (زانگ، ۲۰۰۱)

پرونیاک و وداخ^۴ (۲۰۰۰) اظهار داشته اند سبک های یادگیری کلب و ریخت های شخصیتی هالند شباهت زیادی به هم دارند، فقط مسیر تحقیقاتی کلب به جای ریخت های شخصیتی، سبک های یادگیری می باشد به نظر او هدف کلب ایجاد پیوندی بین ساختار سبک های یادگیری و ریخت های شغلی بود. به پروژه (۱۳۸۰) معتقد است که شناخت شخصیت هر کسی، سرخ هایی برای درک و فهمیدن رفتارهای فرد مانند انتخاب شغل او به دست می دهد به عنوان مثال جریان تصمیم گیری، یکی از خصلت های شخصیتی می باشد که در ارتباط نزدیک با خصوصیات دیگر فرد مانند داشتن اعتماد به نفس، درونگر بودن، سلطه جو بودن و خصلتهای دیگر می باشد. اینس و همکاران^۵ (۲۰۰۳) وزانگ^۶ (۲۰۰۴) نیز انتخاب شغل را انعکاس از شخصیت افراد می دانند و بیان می کنند که نظریه هالند بر مبنای تعامل بین شخص و محیط بوجود آمده است یکی از نظریه های معروف در زمینه

¹ -sporkane

² -messick,s.

³ -Hash way,R.M

⁴ -peruniak,G.s and Welch,D

⁵ -Enns etal

⁶ -zhang.L.F

ریخت های شخصیتی نظریه شغلی شخصیتی جان هالند می باشد این نظریه بر اساس رغبت های شغلی هالند بوجود آمده است نظریه ریخت های شغلی شخصیتی هالند (۱۹۷۳، ۱۹۸۵، ۱۹۹۴، به نقل از زانگ، ۲۰۰۴) بر اساس چهار فرضیه عمده ارائه شده است:

۱- افراد به شش ریخت شخصیتی تقسیم می شوند که عبارتند از: واقع گرا^۱، جستجو گر^۲،

هنری^۳، اجتماعی^۴، متهور^۵ و قرار دادی^۶.

۲- متناظر با شش ریخت شخصیتی، شش نوع محیط شغلی نیز وجود دارد که عبارتند از: واقع

گرا، جستجو گر، هنری، اجتماعی، و قرار دادی.

۳- مردم به صورت هدفمند به دنبال محیط هایی هستند که با ریخت شخصیتی آنها همخوانی

داشته باشد.

۴- رفتار افراد بوسیله تعامل بین ریخت شخصیتی و محیطی که در آن قرار دارند تعیین می گردد.

یادگیری یکی از عوامل بسیار مهم و تعیین کننده رشد شخصیت به حساب می آید و بر حسب تجارب

یادگیری می توان به تبیین تفاوت های فردی پرداخت یکی از موضوعاتی که در این زمینه از سالهای

۱۹۷۰ به بعد در پژوهشهای آموزشی مورد توجه قرار گرفته، سبک یادگیری^۷ هر یک از فراگیران

است یعنی اینکه دانش آموزان با بهره گیری از چه شیوه هایی به فراگیری مطالب می پردازند.

¹ -Realistic.C

² -Investigative

³ -Artistic

⁴ -Social

⁵ -Enterprising

⁶ -Conventional

⁷ -Learning style

هومن^۱ (۱۹۹۵) باورها، و رفتارهایی را که افراد به کار می برند تا به یادگیری آنان در یک موقعیت معین کمک کند، سبک یادگیری می نامد (ص ۹۷) از نظر سریواستاوا^۲ (۱۹۹۷) سبک یادگیری به استعداد یا آمادگی دانش آموز جهت اتخاذ یک استراتژی خاص یادگیری اطلاق می شود همچنین سبک یادگیری به الگوی خاصی از فعالیتهای یادگیرنده در پردازش اطلاعات به هنگام آماده شدن برای یک آزمون حافظه ای اشاره می کند.

سبک های یادگیری دارای انواع مختلفی هستند به طور کلی می توان آنها را به سه دسته شناختی^۳، عاطفی^۴، و فیزیولوژیکی^۵ دسته بندی کرد (سیف، ۱۳۷۹) در سالهای اخیر مطالعه سبک شناختی^۶ در روانشناسی معاصر یک جریان وسیعی بوده است این نشانگر علاقه به مطالعه ارتباط دوسویه شخصیت و شناخت می باشد سبک شناختی فرآیندی است که فرد از طریق آن اطلاعات را از محیط گرفته و به طریق خاص خود آن را تفسیر کرده و جهت پاسخگویی به شیوه مخصوص خود از آن استفاده می کند.

از جمله سبک های یادگیری یا سبک های یادگیری شناختی می توان سبک های تکانشی^۷ و تأملی^۸ کاگان^۹ (۱۹۶۴) سبک های یادگیری دان و داون^{۱۰} (۱۹۷۴) سبک های وابسته به زمینه^{۱۱} و به زمینه^{۱۲}

¹ -Homan,R.L.

² -srivastova.P

³ -cognitive

⁴ -affective

⁵ -physiological

⁶ -cognitive style

⁷ -impulsive

⁸ -reflective

⁹ - Kagan

¹⁰ -Dunn and Dunn

¹¹ -Field dependence

¹² -Field independence

وتیکن^۱ و همکاران (۱۹۷۷)، سبک های یادگیری هانی و مامفورد^۲ (۱۹۸۲) سبک های یادگیری

چهارگانه دیوید کلب^۳ (۱۹۸۵) و ... را نام برد (گیوین^۴، ۱۹۹۶)

سبک یادگیری که در این تحقیق مورد پژوهش قرار می گیرد، سبک های یادگیری چهارگانه دیوید

کلب می باشد از نظر کلب و کلب^۵ (۲۰۰۱) سبک یادگیری به طریقه ای که یادگیرنده جهت به جریان

انداختن اطلاعات آن را ترجیح می دهد، گفته می شود کلب (۱۹۹۹) معتقد است که شخصیت ما

نقش مهمی در تعیین سبک یادگیری ایفا می کند بنابه نظر سیف (۱۳۷۹) هر چند که می توان

راهبردها و سبک های موثر یادگیری را به دانش آموزان مختلف آموزش داد، اما در هر حال، هر سبک

یادگیری یک ویژگی شخصیتی است که ممکن است برای یادگیرنده مناسب ترین روش باشد.

نظریه یادگیری تجربه ای کلب نتیجه و ترکیب سه الگو از فرآیند یادگیری تجربه ای^۶، الگوی عملی

و آزمایشهای لوین^۷، الگوی یادگیری دیویی^۸ و الگوی یادگیری و تحول شناختی پیازه^۹ است.

اسمیت^{۱۰}، (۲۰۰۴)

کلب و فرای^{۱۱} (۱۹۷۵، به نقل از اسمیت، ۲۰۰۴) یک نوع چرخه یادگیری با دو قطب و چهار مرحله

را معرفی کرده اند قطب نخست شامل دو مرحله (شیوه) یادگیری تجربه ای عینی^{۱۲} در مقابل مفهوم

سازی انتزاعی^{۱۳} و قطب دوم شامل دو مرحله (شیوه) یادگیری آزمایشگری فعال^۱ در مقابل مشاهده

^۱ -witkin etal

^۲ -Honey,P&Mumford,A.

^۳ -David kolb.

^۴ -Given,B.K.

^۵ -Kolb A&Kolb,D.A.

^۶ -Experiential Learning

^۷ -Lewin,k.

^۸ - Dewey,J

^۹ -piaget,J

^{۱۰} -smith,M.K.

^{۱۱} -Fry,R.

^{۱۲} -concrete experience(ce)

^{۱۳} -Abstract concept tualization(AC)

تأملی^۲ است آنها یادگیری را چرخه ای می دانند که با تجربه آغاز می شود، با تفکر ادامه می یابد و بعد به عمل می انجامد هر یک از یادگیرندگان بعد از ترکیب وضعیت های چهارگانه فوق با چهار نوع سبک یادگیری همگرا^۳، واگرا^۴، جذب کننده^۵ و انطباق یابنده^۶ مشخص می شوند (دون کلارک^۷، ۲۰۰۰، بنک و تامپسن^۸، ۱۹۹۵ به نقل از استوارت^۹، ۲۰۰۰، کلب و کلب، ۲۰۰۱ و اسمیت، ۲۰۰۴)

برخی از روانشناسان در زمینه رابطه بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری بررسی های مختلفی بعمل آورده اند، از جمله: آیزنک، (۱۹۸۷ به نقل از زانگ، ۲۰۰۱) نشان داد که بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری رابطه وجود دارد در اموند و استو دارد^{۱۰} (۱۹۹۲ به نقل از چکسون ولوتی -، ۱۹۹۶) و چکسون ولوتی - جونز^{۱۱} (۱۹۹۶) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده اند که بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری رابطه وجود دارد^{۱۲} و همکاران (۱۹۹۹) بیان نموده اند ریخت های شخصیتی هالند توجیحات شغلی افراد را بررسی می کنند، و سبک های یادگیری کلب نیز توجیحات تحصیلی و شغلی افراد را بررسی می کنند، بنابراین انتظار می رود که بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری رابطه وجود داشته باشد در مقابل برخی از محققان (مانند هیگوس و همکاران^{۱۳}، ۱۹۸۷، به نقل از وکاهیل^{۱۴}، ۲۰۰۰ و چکسون، ۲۰۰۲) نتایج معناداری بین متغیرهای فوق نیافته اند

¹ -Active Experimentation(AE)

² -Reflective observation(RO)

³ -converger

⁴ -Diverger

⁵ -Assimilator

⁶ -Accommodator

⁷ -clark,D

⁸ -Bank&Thompson

⁹ -stuart,G

¹⁰ -Drummond,R.J.&stoddord,A.H.

¹¹ -Jackson,c.J&Lawty-Jones,M

¹² -Fwrnhan,A.

¹³ -Highowse etal.

¹⁴ - PennyR.B&Cahill,M

با توجه به اینکه اکثر تحقیقات انجام شده درباره رابطه بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری در زمینه هایی به غیر از ریخت های شخصیتی هالند و سبک های یادگیری کلب بوده است و همچنین تاکنون در کشور ما رابطه متغیرهای مربوط به این دو نظریه با هم بررسی نشده اند، تحقیق در این زمینه می تواند ضمن رفع نمودن برخی از ابهامات موجود، بینش ما را برای کمک به یادگیری دانش آموزان و هدایت تحصیلی و شغلی آنان افزایش دهد حال با توجه به توضیحات قبلی سوال اصلی ما در این تحقیق این است که:

آیا بین ریخت های شخصیتی و سبک های یادگیری دانش آموزان رابطه وجود دارد؟

اهداف تحقیق:

پژوهش حاضر به منظور مطالعه بین تیپ های شخصیت و سبک های یادگیری اهداف

زیر را دنبال می کند:

هدف کلی:

مشخص کردن رابطه بین تیپ های شخصیتی با سبک های یادگیری در دانشجویان

روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

اهداف خاص:

۱) مشخص کردن رابطه بین تیپ های شخصیت با جنسیت در دانشجویان

روانشناسی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

۲) مشخص کردن رابطه بین سبک های یادگیری با جنسیت در دانشجویان

روانشناسی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز

به طور کلی، هدف این پژوهش، یافتن پاسخ‌هایی برای پرسش‌های زیر است:

۱- آیا بین ابعاد شخصیتی و سبک‌های یادگیری دختر و پسر تفاوت وجود دارد؟

۲- آیا بین ابعاد شخصیتی درون‌گرایی - برون‌گرایی و سبک‌های یادگیری تفاوت وجود دارد؟

۳- آیا بین ابعاد شخصیتی روان‌رنجورخویی - غیررنجورخویی و سبک‌های یادگیری تفاوت وجود دارد؟

۴- آیا بین ابعاد شخصیتی روان‌پریش‌خویی - غیر روان‌پریش‌خویی و سبک‌های یادگیری تفاوت وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

پرسش‌نامه‌های سبک یادگیری برای سنجش شیوه‌های مورد استفاده افراد در یادگیری بکار گرفته می‌شود. در دنیای امروز برای پیشبرد تعلیم و تربیت و همچنین صنعت، نیاز به یادگیری و سبک‌های خاص یادگیری می‌باشد. بعنوان مثال باتلر^۱ (۱۹۸۸) در رابطه با اهمیت تشخیص سبک‌های یادگیری بیان می‌کند که: "سبک‌های یادگیری از این جهت در امر آموزش و پرورش دارای اهمیت‌اند که به مریبان جهت فهم چگونگی یادگیری در دانش‌آموزان و دانشجویان کمک می‌کند" (باتلر، ۱۹۸۸ به نقل از جکسون و جونز، ۱۹۹۶، ص ۲۹۳). علاوه بر این در یادگیری و پیشرفت تحصیلی، در کنار متغیرهای شناختی، متغیرهای شخصیتی و عاطفی نیز اثرگذار هستند. بدین لحاظ با مشخص شدن ارتباط بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی، همانطور که در تحقیقات دیگران مشخص شده است، می‌توان با در نظر گرفتن این ارتباط، در برنامه‌ریزی و مشاوره‌های تحصیلی راهبردهای مفیدی را ارائه کرد.

همچنین ضرورت دارد که مشخص شود آیا بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی رابطه و همپوشی وجود دارد یا خیر؟ زیرا، با توجه به شیوه فعلی گزینش دانشجو و نیز نظام آموزشی کشور، که ملاک انتخاب رشته تحصیلی، کسب نمره و تأکید بر قوای ذهنی است، مشکلاتی از قبیل افت تحصیلی، ترک تحصیل و عدم موفقیت در رشته تحصیلی و حتی بطور غیرمستقیم شکست شغلی قابل پیش‌بینی است. در چنین شرایطی،

^۱ - Butler , K.A.

تعیین سبک‌های یادگیری و بدست آوردن رابطه با ابعاد شخصیتی، علاوه بر اینکه می‌تواند در مشاوره‌های تحصیلی راهگشا باشد، در جهت‌دهی سیستم آموزشی کشور نیز مؤثر است.

سوالات پژوهش:

سؤال این پژوهش این است که :

آیا بین تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری رابطه وجود دارد و اگر رابطه وجود دارد این رابطه در دختران و پسران متفاوت است یا خیر؟

فرضیه‌های تحقیق:

پس از بررسی تحقیقات پیشین در این زمینه، یک فرضیه اصلی و دو فرضیه فرعی به

شرح زیر تدوین گردید:

الف - فرضیه اصلی:

بین تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.

ب - فرضیه‌های خاص:

- ۱- بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی روان رنجورخویی رابطه وجود دارد
- ۲- بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی درون و برون گرایی رابطه وجود دارد.
- ۳- بین سبک‌های یادگیری و ابعاد شخصیتی روان پریش خویی رابطه وجود دارد

ج - فرضیه‌های فرعی:

- ۱- بین تیپ‌های شخصیتی و جنسیت رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سبک‌های یادگیری و جنسیت رابطه وجود دارد.

متغیرهای مورد پژوهش:

در این پژوهش، متغیر پیش‌بین عبارت است از تیپ‌های شخصیتی و متغیر ملاک، سبک‌های یادگیری است و جنسیت افراد شرکت‌کننده در پژوهش به عنوان متغیر تعدیل‌کننده مطرح می‌شود.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش

(۱) شخصیت: از واژه شخصیت تعاریف گوناگونی به عمل آمده است. شخصیت از نظر آیزنک این‌گونه تعریف می‌شود: شخصیت به عنوان یک سازمان کم و بیش ثابت و پایدار منش شخص، خلق و خو، نیروهای عقلانی و بدن می‌باشد که باعث سازگاری بی‌نظیر فرد با محیط می‌شود. (طالبی، ۱۳۷۹)

(۲) تیپ شخصیتی: مفهوم تیپ با دسته‌بندی تعداد قابل توجهی از صفات مختلف معنی پیدا می‌کند. یا این که تیپ از به هم پیوستگی چندین صفت تشکیل شده است که برای معرفی شخصیت در درجه اول اهمیت قرار دارد. (سیاسی، ۱۳۷۱)

(۳) تیپ شخصیتی برون‌گرا: اصطلاح «برون‌گرا» با توجه به انرژی روانی به بیرون معطوف می‌شود و با صفاتی نظیر خونگرم، زودآشنا، اهل معاشرت و گفت و شنود، اهل عمل و ... مشخص می‌شوند و در این تحقیق افرادی را شامل می‌شود که در مقیاس «E» آزمون آیزنک در بالای پیوستار قرار می‌گیرند.